Y CABINET DYDD MAWRTH, 16 MEDI 2025

Yn bresennol-
Y Cynghorwyr: Nia Jeffreys, Menna Trenholme, R. Medwyn Hughes, Craig ab Iago, Huw Wyn Jones, June Jones, Dilwyn Morgan, Llio Elenid Owen, Paul Rowlinson a Dewi Jones.

Hefyd yn bresennol-
Dafydd Gibbard (Prif Weithredwr), Nia Grisdale (Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol), Dewi Morgan (Pennaeth Cyllid), Catrin Thomas (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Bethan Richardson (Rheolwr Rhaglen Newid Hinsawdd), Esyllt Rhys Jones (Rheolwr Rhaglenni Adfywio), Llŷr B Jones (Pennaeth Cynorthwyol Economi a Chymuned), Delyth Williams (Ymgynghorydd Cydraddoldeb), Gwen Roberts (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth) a Courtney Leigh Jones (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth).

1. YMDDIHEURIADAU

Croesawyd pawb i'r cyfarfod gan nodi ei bod yn ddiwrnod Owain Glyndŵr. Diolchwyd i staff y Cyngor a'r Cynghorwyr am eu gwaith diflino drwy gyfnod yr Haf. Croesawyd Catrin Thomas i'r cyfarfod yn ei rôl newydd, sef Cyfarwyddwr Corfforaethol y Cyngor.

Ni dderbyniwyd unrhyw ymddiheuriad.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Derbyniwyd datganiadau o fuddiant personol mewn perthynas ag Eitem 6 gan y Cyng. Paul Rowlinson gan ei fod ar Fwrdd Ynni Ogwen, a gan y Cyng. Menna Trenholme gan ei bod yn gyfarwyddwr ar Gwyrfai Gwyrdd. Nodwyd bod y rolau hyn yn rai gwirfoddol felly nid oedd y buddiannau'n rhagfarnu, a ni wnaethant adael y cyfarfod.

3. MATERION BRYS

Nid oedd unrhyw fater brys.

4. MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU

Nid oedd unrhyw fater yn codi o drosolwg a chraffu.

5. **COFNODION**

Derbyniwyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 8 Gorffennaf 2025 fel y rhai cywir.

6. **CYNLLUN YNNI LLEOL**

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyng. Craig ab Iago.

PENDERFYNIAD

Derbyniwyd yr adroddiad.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan ei ganmol, ond nodwyd ei bod yn annhebygol y bydd adnoddau ac arian yn dod gan Lywodraeth Cymru i weithredu ar y Cynllun ar hyn o bryd.
Mynegwyd pryder nad yw'r cynlluniau newid hinsawdd yn rhan o ddiwylliant Cymru ar y funud, er pwysigrwydd cyrraedd y targedau a osodwyd. Nodwyd bod ansicrwydd ynglŷn â chanlyniad Etholiad y Senedd yn 2026 a sut y bydd hyn yn effeithio'r pwyslais a gaiff ei roi ar faterion amgylcheddol wrth symud ymlaen. Cadarnhawyd bod dyfnder y cynllun hwn yn golygu y gellir ei ddefnyddio beth bynnag a ddigwyddai yn yr Etholiad.

Pwysleisiwyd pwysigrwydd cydweithio â siroedd eraill yng Ngwynedd er mwyn gweithredu'r Cynllun. Atgoffwyd pawb nad Cynllun i Gyngor Gwynedd yn unig yw hwn ond cynllun i Wynedd gyfan.
Datganwyd bod y Cynllun yn rhan o rwydwaith o gynlluniau ynni lleol i bob sir yng Nghymru, a bydd y cynllun yn bwydo i fewn i gynllun rhanbarthol sydd eisoes yn ei le. Ychwanegwyd bod gobaith y bydd y cynlluniau hyn yn arwain at gynllun ynni cenedlaethol a gaiff ei arwain gan y Llywodraeth.

Eglurwyd bod y Cynllun yn ceisio edrych ar ym mhle a gan bwy mae'r galw am ynni, a sut y caiff yr ynni ei gynhyrchu a'i ddosbarthu. Ychwanegwyd bod yr Adroddiad Technegol yn ddefnyddiol gan fod bas data gwerthfawr y gellir dibynnu arno, ond cadarnhawyd y bydd hwn angen ei ddiweddaru mewn ychydig flynyddoedd, fel mae sefyllfaoedd yn newid.
Argymhellwyd bod angen ail edrych a diweddaru'r cynllun hwn bob rhyw 3 – 5 mlynedd.

Sylwadau'r codi o'r drafodaeth:

- Soniwyd bod gan Uchelgais Gogledd Cymru nifer o gynlluniau ar y gweill a holwyd os oes bwriad o drafod gyda nhw er mwyn ceisio sicrhau cyllid i wireddu cynlluniau o'r adroddiad. Eglurwyd bod bwriad o sicrhau

trafodaethau ar lefel rhanbarthol, gan gynnwys gydag Uchelgais Gogledd Cymru, a bod ceisiadau am gyllid pellach yn cael eu cyflwyno i Lywodraeth Cymru neu sefydliadau perthnasol i ariannu'r cynlluniau.

- Datganwyd bod dros £270miliwn wedi ei fuddsoddi mewn ynni gwyrdd rhwng 2012 a 2025 ond bod yr adenillon o hyn yn dros £400miliwn. Gan ategu pwysigrwydd y Cynllun hwn, ychwanegwyd bod buddsoddiad mewn ynni gwyrdd yn helpu'r economi yn ogystal â chreu swyddi, sydd yn ei dro yn sicrhau ein bod yn cyrraedd y targedau net sero.
- Nodwyd bod yr ystadegau hyn wedi eu hamlygu gan y Llywodraeth wrth sôn am economi gylchol, ond eto bod dim buddsoddiad ganddynt i wireddu cynlluniau fel hyn.

7. CYNNAL PLEIDLAIS ARDALOEDD GWELLA BUSNES BANGOR

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyng. R Medwyn Hughes.

PENDERFYNIAD
Derbyniwyd yr adroddiad.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan ddatgan bod yr Ardal Gwella Busnes (AGB) ym Mangor wedi cyflwyno rhybudd i'r Cyngor ar gyfer adnewyddu'r AGB.
Nodwyd nad yw hi'n ymddangos bod y rhybudd yn gwrthdaro gydag unrhyw bolisi sydd gan y Cyngor, felly gyda chymeradwyaeth y Cabinet, y cam nesaf fydd i'r Cyngor gyfarwyddo'r swyddog canlyniadau i gynnal y bleidlais ar y dyddiadau a nodir yn yr adroddiad.
Ychwanegwyd bod y mater hwn yn dechnegol ac yn ymarferol o ran trefniadau.

8. ADRODDIAD BLYNYDDOL 2024-25, CYNLLUN CYDRADDOLDEB STRATEGOL 2020-24

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyng. Llio Elenid Owen

PENDERFYNIAD

Derbyniwyd yr adroddiad.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan ddatgan mai hwn yw adroddiad blynyddol cyntaf Cynllun Cydraddoldeb 2024-2028.

Eglurwyd bod yr adroddiad yn nodi'r cynnydd sydd wedi ei wneud yn erbyn y 5 amcan cydraddoldeb a gaiff ei nodi yn yr adroddiad, sef y gwaith hwnnw fydd yn flaenoriaeth i'r Cyngor drwy gydol cyfnod y Cynllun.
Ymfalchïwyd yn y ffaith bod y rhan fwyaf o'r gwaith a glustnodwyd ar gyfer y cyfnod wedi ei gwblhau, a bydd unrhyw waith heb ei gwblhau yn cael ei wneud eleni.

Amlygwyd rhai o brif bwyntiau'r adroddiad:

- Soniwyd bod y Cyngor wedi derbyn achrediad lefel 2 o'r Cynllun Hyderus o ran Anabledd, a nawr yn gweithio tuag at lefel 3.
- Nodwyd bod Fforwm Cydraddoldeb Staff wedi cychwyn fel bod modd i staff gyfrannu a rhoi barn ar faterion cydraddoldeb o fewn eu cyflogaeth.
- Amlygwyd bod hyfforddiant yn cael ei roi i staff ac i aelodau etholedig yn y maes niwroamrywiaeth. Ychwanegwyd bod y niferoedd o staff sy'n gwneud yr hyfforddiant mandadol nawr ar gael i'r aelodau, ac mae meysydd blaenoriaeth ar gyfer hyfforddiant wedi cael eu hadnabod felly mae'r gwaith i drefnu hyfforddiant yn y meysydd cydraddoldeb eraill ar droed.
- Datgelwyd bod yr Adran Tai ac Eiddo wedi bod yn casglu gwybodaeth drwy'r arolwg corfforaethol Ardal Ni, yn uchafu'r nifer o dai fforddiadwy ac yn darparu cymorth er mwyn cynyddu effeithlonrwydd tai. Ategwyd bod trefniadau wedi cael eu symleiddio fel ei bod yn haws i bobl gael mynediad at grant cymorth tai a'r drefn tai cymdeithasol.
- Nodwyd bod camau gweithredu wedi eu sefydlu ar gyfer ysgolion drwy ddadansoddi'r Siarter 'Y Gost o Fynychu'r Ysgol', sy'n edrych ar y gost ariannol ac emosiynol i blant fynychu'r ysgol.
- Mae Cydlynydd Cyfathrebu ac Ymgysylltu wedi'i benodi i sefydlu trefniadau effeithiol i dderbyn mewnbwn plant a phobl ifanc, drwy gynghorau a fforymau ysgol, gan sicrhau gweithredu ar lais y disgybl, beth bynnag eu nodweddion gwarchodedig a'u hanghenion.

Eglurwyd bod nifer o adrannau gwahanol ar draws y Cyngor wedi bod yn rhan o adeiladu'r Cynllun, a bod hyn wedi cyfrannu at ei lwyddiant.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Diolchwyd am yr adroddiad, a mynegwyd balchder o weld ffocws wedi ei roi ar drafod gyda chymunedau a gwrando ar leisiau pobl ifanc y sir.
- Holwyd am yr ymateb sy'n deillio o'r Fforwm Cydraddoldeb Staff. Cadarnhawyd mai un cyfarfod sydd wedi bod hyd yma, a bod bwriad i adeiladu ar hyn.

- Crybwyllwyd cyfraniad yr Adran Tai ac Eiddo i'r cynllun a thynnwyd sylw at y ffaith fod y Siop Un Stop nawr ar agor. Nodwyd y bydd hyn yn ehangu mynediad y cyhoedd at wasanaethau tai a fydd, yn y pen draw, yn hyrwyddo cydraddoldeb.
- Pwysleisiwyd pwysigrwydd y parhad yn ymrwymiad y Cyngor i gydraddoldeb. Soniwyd am y gwaith gwych a wneir gan y tîm awtistiaeth yn ogystal. Mynegwyd balchder bod Gwynedd yn Awdurdod Oed Gyfeillgar sydd wedi ei ddynodi gan sefydliad Iechyd y Byd, a bod y cynllun hwn yn cadarnhau ymrwymiad y Cyngor i'r dynodiad hwnnw.
- Ategwyd ei bod yn hanfodol i'r Cabinet ystyried cydraddoldeb ar bob adeg yn ei benderfyniadau.
- Tynnwyd sylw at y ffaith bod 18 cwyn yn gysylltiedig â chydraddoldeb wedi eu nodi yn yr adroddiad, a 7 o'r rheiny yn gwynion dilys; holwyd sut y defnyddir y wybodaeth hon i wella gwasanaethau. Nodwyd bod 'mynediad' wedi ei adnabod fel patrwm yn y cwynion hyn, ac ychwanegwyd ei fod yn bwnc sydd o fewn y Cynllun yn barod â'r mannau problemus wedi eu hadnabod ac yn cael sylw arbennig.
- Soniwyd am roi ffocws ychwanegol o fewn y prosiect Merched Mewn Arweinyddiaeth ar ferched o gefndiroedd lleiafrifol ethnig a'r rheiny sydd ag anableddau er enghraifft. Cadarnhawyd bod sylw'n cael ei roi i'r mater hwn o fewn Amcan 1 y Cynllun yn barod.

9. CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOLIG

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyng. Huw Wyn Jones.

PENDERFYNIAD

Derbyniwyd yr adroddiad.

TRAFODAETH

Eglurwyd bod y Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn hanfodol wrth gefnogi gwydnwch y Cyngor, drwy ddarparu rhagolwg strategol o'r rhagolygon ariannol ar gyfer cyfnod o 3 blynedd, sy'n cychwyn ar 1 Ebrill 2026.
Nodwyd bod yr amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y rhagolygon diweddaraf sydd ar gael am y newid yn yr incwm a fydd y Cyngor yn ei dderbyn dros y cyfnod (drwy Grant y Llywodraeth a Threth Cyngor), a'r gofynion gwariant ychwanegol dros yr un cyfnod.
Pwysleisiwyd bod yr adroddiad yn ddogfen fyw, ac y bydd yn newid fel mae mwy o wybodaeth ar gael.

Eglurwyd nad yw'r Cyngor yn disgwyl cael gwybod beth fydd Grant y Llywodraeth ar gyfer 2026/27 tan o leiaf fis Tachwedd eleni, ond gyda'r rhagolygon fod Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a'r Gymraeg yn bwriadu rhoi cynnydd o 2% ar holl benawdau gwariant cyllideb y Llywodraeth ar gyfer 2026/27, gall y Cyngor ddisgwyl cynnydd blynyddol yn ei setliad ariannol o oddeutu 1.5%.
Datganwyd bod blwch cronnus o £40miliwn yn cael ei ragweld dros y tair blynedd nesaf.

Soniwyd i'r Cyngor dderbyn arian ychwanegol yn ystod y flwyddyn hon gan Lywodraeth Cymru; nodwyd y croesawir hyn ond y byddai derbyn yr arian hwn ar gychwyn y flwyddyn fel rhan o'r setliad yn fwy buddiol i awdurdodau lleol.
Cadarnhawyd bod y diffyg eglurder a'r negeseuon anghyson gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth San Steffan yn gwneud blaen gynllunio ar sail setliad tebygol 2026/27 yn anoddach na'r arfer.

Cyfeiriwyd at fygythiad Llywodraeth Cymru o "rollover budget" ar gyfer 2026/27, sef parhad o gyllideb eleni gan gynnwys ychwanegiad bychan tuag at chwyddiant yn unig. Ategwyd y golyga hyn na fydd cydnabyddiaeth ariannol o'r costau sylweddol eraill sy'n wynebu awdurdodau lleol. Rhybuddiwyd y byddai hyn yn doriad cyllideb heblaw bod graddfa chwyddiant yn gostwng cyn Ebrill 2026.

Mynegwyd pryder mawr am y bwlch cyllidebol potensial sy'n wynebu'r Cyngor, gan amlygu bod y Cyngor yn barod wedi gwasgu'r gyllideb gan adnabod £74miliwn o doriadau ac arbedion dros y cyfnod o tua 15 mlynedd diwethaf.

Pryderwyd am effaith uniongyrchol toriadau pellach ar y gwasanaethau a gynigir i drigolion Gwynedd ac effaith hynny ar gymunedau, os na fydd y Cyngor yn derbyn setliad teg. Nodwyd bod y ffigyrau hyn yn rai brawychus, gan ategu pwysigrwydd ystyried y camau nesaf.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Cyfeiriwyd at y sefyllfa ansicr hon, gan nodi bod cryn wahaniaeth rhwng lefel chwyddiant a'r cynnydd yn y setliad. Nodwyd y bydd gorfod cynyddu'r dreth cyngor i gau'r diffyg hwn yn ganlyniad uniongyrchol o fethiant Llywodraeth Cymru i gynyddu'r setliad yn unol â chwyddiant.
- Ychwanegwyd bod awdurdodau lleol, drwy Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, wedi bod yn pwyso am setliadau aml-flwyddyn, ond bod addewidion y Llywodraeth o hynny ddim wedi dod i law.

10. BLAENRAGLEN Y CABINET

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyng. Nia Jeffreys.

PENDERFYNIAD

Cymeradwywyd y flaenraglen.

Dechreuodd y cyfarfod am 1:00yh a daeth i ben am 2:00yh.